

**ERIKA
THIJS
BELEIDSVERKLARING
2011**

1. De levenskwaliteit versterken	9
2. De zorgzame samenleving versterken.....	17
3. De onderlinge solidariteit versterken.....	26

COLOFON

EEN UITGAVE VAN

Erika Thijs, gedeputeerde

COÖRDINATIE

kabinet gedeputeerde Erika Thijs

REDACTIE

Nathalie Princen, Miet Vandersteegen, An Janssen

EINDREDACTIE

Erika Thijs

GRAFISCH ONTWERP, TYPOGRAFIE & COVERBEELD

Dion Boodts – Grafische producties,
Informatie en Communicatie, provincie Limburg

FOTOGRAFIE

Robin Reynders – Grafische producties,
Informatie en Communicatie, provincie Limburg
Hans Put
Isabel Corthier

LETTERTYPES

Auto2 (Underware), Fresco (Fred Smeijers)

Versterkend werken aan welzijn.....	7
1. De levenskwaliteit van de Limburgers versterken	9
1.1. Preventieve gezondheid.....	9
1.2. Zorg	10
1.3. Geestelijke gezondheid.....	12
1.4. Opvoedingsondersteuning.....	13
2. De zorgzame samenleving versterken	17
2.1. Jeugdwelzijn	17
2.2. Ouderen.....	17
2.3. Handicap	20
2.4. Toegankelijkheid	23
2.5. Armoedebestrijding	24
3. De onderlinge solidariteit versterken	26
3.1. Gelijke kansen / gender.....	26
3.2. Integratie	27
3.3. Ontwikkelingssamenwerking	31
3.4. Vrijwilligerswerk	32

Versterkend werken aan welzijn

Onze materiële "wel-vaart" is groot en de mogelijkheden om de toekomst vorm te geven zijn enorm. Toch zijn de uitdagingen op het gebied van "wel-zijn" niet min. De sociale draagkracht van onze samenleving staat onder grote druk.

Ons beleid in 2011 is gericht op het versterken van die sociale draagkracht, de draagkracht van alle Limburgers en in het bijzonder van de meest kwetsbaren onder ons.

Versterkend werken aan welzijn betekent dat we:

- De levenskwaliteit van de Limburgers versterken. Iedere Limburger kan mee in de samenleving. Voor doelgroepen die de gevolgen van maatschappelijke uitsluiting ondervinden, steken wij een tandje bij.
- Een zorgzame samenleving uitbouwen. Er worden beleidsinitiatieven ontplooid voor ouderen, voor jongeren, voor mensen met een handicap, voor gezinnen en voor personen in armoedesituaties.
- De solidariteit onder de Limburgers versterken. Bevorderen van gelijke kansen, op het vlak van integratie, ontwikkelingssamenwerking en vrijwilligerswerk.

Het Limburgs welzijnsbeleid wordt niet met de natte vinger bepaald.

- We luisteren naar wat er in het werkveld leeft, naar de reële noden en behoeften. Onze overleg- en adviesraden vervullen hierin een onvervangbare rol.
- Het Steunpunt Sociale Planning meet en onderzoekt. Reeds vijf jaar schetst de Welzijnsmonitor met een 100-tal indicatoren de sociale ontwikkeling in Limburg. Hieruit werd een trendrapport samengesteld. De belangrijkste vaststellingen vormen de basis voor deze beleidsnota.
- Nieuwe initiatieven en projecten op basis van behoeften worden uitgewerkt. Het provinciaal impulsbeleid bewijst zijn nut. Nieuwe ideeën worden ontwikkeld.
- We stimuleren initiatieven vanuit het werkveld, via overlegtafels, als bemiddelaar naar andere overheden of initiatiefnemers, als projectontwikkelaar en soms ook via subsidies.

- We communiceren over wat we doen naar de Limburgers. Daarenboven is het een belangrijke opdracht om een specifieke communicatie te voeren naar de intermediairen. We pakken dit in de toekomst op een rationele wijze aan via één nieuw magazine vol concrete nieuwsberichten en uitgediepte thema's.

Deze opdrachten aansturen is dé taak voor de nieuwe beleidscel die ervoor zorgt dat we dienst- en directieoverstijgend aandacht schenken aan de reële noden in Limburg en de oplossingen die we kunnen bieden. Wij zijn, meer dan ooit, overtuigd van het belang van versterkend werken aan welzijn in én door onze provincie.

Erika Thijs.

Gedeputeerde van welzijn en gezondheid.

1. De levenskwaliteit van de Limburgers versterken

1.1. Preventieve gezondheid

Gezondheid is een kostbaar goed, voor iedereen.

In Limburg zetten we in op twee sporen: enerzijds sluiten we maximaal aan bij de beleidsprioriteiten die op Vlaams niveau uitgetekend worden in het kader van de Logowerking (voeding & beweging, zelfdoding & depressie, tabak, alcohol & drugs, borstkankeropsporing, infectieziekten & vaccinatie, ongevallen in de privésfeer). Anderzijds leggen we eigen accenten op basis van lokale behoeften en knelpunten.

Fysieke inactiviteit is een risicofactor voor het ontwikkelen van allerlei chronische ziekten. De Wereldgezondheidsorganisatie schat dat het gebrek aan voldoende beweging wereldwijd het leven kost aan 1,9 miljoen mensen. We stellen vast dat dagelijks een half uurtje matig intensief bewegen ook in Limburg nog geen gewoonte is: 1 op 10 Limburgers geeft zelfs aan helemaal geen fysieke activiteit te ondernemen en 44 % blijkt uit onderzoek te kampen met overgewicht. De Limburgers aanzetten tot een gezond beweeggedrag in combinatie met een gezond voedingspatroon blijft een must. Lopende projecten worden verdergezet.

Vandaar dat we ook in 2011 inzetten op het project "10 000 stappen": alle positieve aspecten van meer bewegen zitten hier vervat in het gedachtegoed. We willen gemeenten warm maken en ondersteunen bij het opzetten van een 10 000 stappen-netwerk en hopen zoveel mogelijk Limburgers te bereiken met de boodschap "10 000 stappen – elke stap telt!". Het wordt tussen maart en juni een uitdaging voor gemeenten om zich een "10 000 stappen gemeente" te kunnen noemen.

Wat kankerpreventie bij vrouwen betreft wordt een totaalprogramma uitgewerkt. Preventie van baarmoederhalskanker, de vijfde meest voorkomende kanker bij vrouwen is een belangrijke uitdaging. Vaccinatie vóór het eerste seksuele contact ver-

mindert het risico op de ziekte met zo'n 75 %. In 2011 kunnen jonge meisjes zich laten vaccineren via de Centra voor Leerlingenbegeleiding of door hun huisarts. Het vaccin wordt voor een groot deel terugbetaald, maar tot nog toe maakte slechts 40 % hiervan gebruik. Binnen de borstkankerscreening moeten we een tandje bijsteken: we blijven ernaar streven om de vrouwen ertoe aan te zetten zich te laten screenen en zo het sterftecijfer naar beneden te halen. De focus zal in 2011 liggen op moeilijk bereikbare doelgroepen (allochtone vrouwen, vrouwen in armoede, ...).

We begeleiden al langer lokale besturen bij het opmaken van gemeentelijke acties en bij de integratie van het gezondheidsbeleid binnen de lokale beleidsplannen. Er is ondersteuning door middel van materialen, methodieken, vorming, werkingssubsidies en gegevens van de "cijferkorf gezondheid". De eerste cijfers rond borstkanker, voeding en vaccinaties zijn binnenkort beschikbaar. Ook de cijfers uit onze eigen milieugezondheidsenquête worden opgenomen. De afronding van de milieugezondheidsenquête zal volgend jaar plaatsvinden.

1.2. Zorg

In 2011 staat de portaalsite van de Limburgse kankerkoepel online. Hier vindt de Limburger informatie over de projecten en initiatieven van Limburgse organisaties en kunnen recente ontwikkelingen en innovaties rond kankerpreventie en -zorg op de voet gevolgd worden. Daarnaast wordt de verwijsgids voorgesteld in handig zakformaat en via een website. Patiënten, artsen en verpleegkundigen vinden hier alle informatie over het aanbod voor kankerpatiënten in Limburg.

De laatste fase van de voorbereiding van het psychosociaal centrum voor kankerpatiënten wordt ingezet. Doel is de afstemming in aanpak en benadering van patiënten met een psychosociale hulpvraag. De expertise die opgebouwd wordt, dient om de eerstelijns hulpverleners in de thuiszorg te ondersteunen en te vormen, gezien thuiszorg een enorme expansie zal kennen het volgende decennium.

Limburg was lang een provincie met een jonge bevolking. De laatste jaren stijgt het aantal ouderen veel sterker dan in de rest van Vlaanderen (blz. 82 Sociale evolutieschets in Limburg). Deze vergrijzing van de Limburgse bevolking vraagt om een beleid dat aandacht heeft voor voldoende residentiële ouderenvoorzieningen alsook voor mantel- en thuiszorg. Wat betreft de woon- en zorgcentra loopt de inhaaloperatie zoals gepland. De thuiszorg is sterker uitgebouwd in Limburg. 13,1 % van alle Limburgse 65-plussers maakte in 2008 gebruik van de tenlastenemingen inzake zorgverzekering in de thuiszorg. In Vlaanderen was het slechts 7,9 %. In 2011 zal er extra ingezet worden via LSM op de

thuiszorg en innovatie, de allochtone ouderen, ...

Het zorglandschap is sterk in evolutie. Diverse beleidsniveaus nemen initiatieven, zoals het woonzorgdecreet op Vlaams niveau. Federaal is er de netwerking in de geestelijke gezondheid. Vanuit de provincie willen we hier maximaal op aansluiten door innoverende projecten en realisaties via studiebezoeken en symposia in de kijker te zetten en te ondersteunen via het nieuwe kenniscentrum ouderen. In het voorjaar 2011 gaan we in op de ontkokering van de zorg aan de hand van praktijkvoorbeelden over de sectoren heen. Ook de commercialisering in de zorg en de vragen hierrond komt aan bod.

Zorg en zorginnovatie is geen verhaal van welzijn alleen. Ook arbeid, onderwijs en economie hebben een belangrijke rol. Vanuit de beleidsstuurgroep "speerpunt zorg-economie" (samen met werkgevers- en werknemersorganisaties) zullen de krijtlijnen voor Limburg worden uitgezet. Vanuit een inventaris van het huidige aanbod en de vraag detecteren we behoeften, bepalen we prioriteiten en onderzoeken we mogelijkheden tot samenwerking. Met middelen van Limburg Sterk Merk (LSM) zullen we een kenniscentrum uitbouwen waar expertise samenkomt die input kan leveren voor het beleid.

1.3. Geestelijke gezondheid

Eén op vier Vlamingen kampt met psychische problemen: stress, depressie, angst- en eetstoornissen, verslaving, dementie, schizofrenie...

In 2011 worden er concrete initiatieven genomen in samenwerking met het overlegplatform geestelijke gezondheidszorg (SPIL), het Limburgs Platform Verslaving (LPV) en de lokale gezondheidsoverlegnetwerken (LOGO's). Daarnaast vormt het dementieplan van de minister van welzijn mee de basis voor acties op dit vlak.

Vaak hangt rond geestelijke gezondheid een negatieve sfeer. Om deze thematiek ook in een positief daglicht te plaatsen zullen we de acties van de Limburgse Te Gek!?-campagne in 2011 steunen. Zo werken we ondermeer aan een video over geestelijke gezondheid.

We zorgen mee voor coördinatie en begeleiding inzake drugspreventie. Er komt een nieuwe uitgave van de drugswijzer en we organiseren studiedagen rond vernieuwende topics voor het werkveld. We volgen het LSM-project op waarmee het Centrum voor alcohol- en andere drugproblemen (CAD) nieuwe methodieken, deskundigheid en materialen ontwikkelt.

Naar schatting kampen 225 000 mensen in Vlaanderen met psychiatrische problemen en nog een grotere groep met afhankelijkheidsproblemen. Onderzoek wijst uit dat minstens één op de drie kinderen van een ouder met een psychiatrische problema-

tiek, zelf een stoornis ontwikkelt. Daarom steunen en coördineren wij de diverse initiatieven die door het werkveld ontwikkeld worden, zoals de KOPP- telefoon of vorming voor de hulpverleners.

De overheid wil de geestelijke gezondheidszorg organiseren vanuit netwerken en zorgcircuits. Per doelgroep moet een specifiek aanbod uitgetekend worden in een netwerk tussen de betrokken zorgaanbieders. Gespecialiseerde ambulante zorgvormen worden steeds vaker een alternatief voor een ziekenhuisopname. Via de regionale samenwerkingsverbanden van actoren spelen we in op deze nieuwe ontwikkelingen door middel van subsidies.

Door de stijging van de gemiddelde levensduur neemt ook de psychische ondersteuning van deze groep toe. In een woon- en zorgcentrum is het personeel vooral opgeleid voor het opvangen van lichamelijke zorgbehoeften. Samen met de Dienst Ouderen en SPIL willen we de geestelijke gezondheid van bewoners in woon- en zorgcentra kwalitatief ondersteunen. Vanuit haar expertise kan een centrum voor geestelijke gezondheidszorg een inbreng doen bij concrete casusbesprekingen.

We voorzien vier zorgfuncties (diagnostiek/vraagverduidelijking/trajectbegeleiding, consulentenwerking, residentieel aanbod en outreaching) met Limburgsfondsmiddelen in een netwerk van voorzieningen voor de uitbouw en ondersteuning van een zorgaanbod voor volwassenen met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen en/of psychische en psychiatrische problemen.

1.4. Opvoedingsondersteuning

Het opvoeden van kinderen is een serieuze verantwoordelijkheid. In onze maatschappij, gericht op prestaties, ligt de lat hoog voor ouders én kinderen. De idee van het "maakbare kind", op te voeden volgens een receptenboek, speelt ons parten.

In 2007 werd één op elf van de Limburgse kinderen geboren in een kansarm gezin. Dat is meer dan in Vlaanderen. Dit betekent dat zo'n kind reeds een moeilijke startpositie heeft. Bovendien steeg het cijfer de voorbije jaren. In functie van toekomstkansen zijn deze kinderen een erg kwetsbare groep.

Maatschappelijke evoluties hebben een weerslag op opvoedingsvragen: de toenemende vergrijzing van opvoeders, vervroegde puberteit bij jongeren, de moeilijke verdeling van de beschikbare tijd tussen werk en gezin, nieuwe samenlevingsvormen, toenemende onverdraagzaamheid tegenover kinderen en jongeren. De maatschappelijke evoluties roepen heel wat vragen op naar een andere invulling van de rollen van ouders, grootouders, school, sportvereniging, jeugdbeweging...

Het Steunpunt Opvoedingsondersteuning legt in 2011 drie accenten in haar werking:

- afstemming en samenwerking: structureel overleg op provinciaal en regionaal niveau en financiële en inhoudelijke ondersteuning van samenwerkingsverbanden zoals de Opvoedingswinkels
- dialoog over opvoeding en opvoedingsverantwoordelijkheid
- de netwerken rond ouders versterken via methodieken van ouderintervisie, vorming, ontleningsgesprekken e.d.

2. De zorgzame samenleving versterken

2.1. Jeugdwelzijn

Wij zetten broodnodige stappen naar een gecoördineerd provinciaal jeugdwelzijnsbeleid. Op dit moment zetten we vooral in op de coördinatie van de activiteiten van wie werkzaam is rond deze thematiek, zoals het platform Maatschappelijk Kwetsbare Jongeren, het platform Bijzondere jeugdbijstand en de Integrale jeugdhulpverlening.

In 2011 komt er een conferentie over het ontsluiten en ontwikkelen van informatie, methodieken en materialen. Herstelgerichte aanpak van de jeugddelinquentie wordt een uit te werken thema.

We willen in ons beleid vooral aandacht hebben voor kwetsbare groepen binnen de jongerenpopulatie: jongeren die geboren worden in kansarme gezinnen, jongeren die begeleid worden in de bijzondere jeugdzorg, jongeren met een risicoschoolloopbaan, langdurig werkloze jongeren, jongeren met een leefloon, ambtshalve geschrapte jongeren, jongeren die kampen met een verslaving...

2.2. Ouderen

Limburg vergrijst. We zien ook de kwetsbare groepen onder de ouderen groeien. De groep 80-plussers groeit veel sterker in Limburg (+27,7 %) dan in Vlaanderen (+18,8 %). Het is vooral deze groep die een risico loopt op vereenzaming en inkomensarmoede. Ook het aantal ouderen met een handicap, 65-plussers met een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, gaat fors de hoogte in (van 7 775 in 2004 naar 13 400 in 2008). Limburg heeft meer potentiële mantelzorgers, maar dat potentieel daalde de voorbije jaren en zal blijven dalen. De gegevens uit de bevolkingsprognoses leren ons dat de vergrijzing in Limburg snel doorzet. Het aantal 50-plussers bedroeg in 2009 bijna 300 000. Tegen 2018 zullen dat er

365 000 zijn. In 2050 zal één op de drie inwoners van onze provincie ouder zijn dan 60 jaar.

We willen de Limburgse vijftigplussers informeren over en motiveren tot een actieve levensstijl. Dit jaar deden we dat via ons succesvol magazine "Content". De reacties waren positief en "Gezond Ouder Worden" vormt het overkoepelend project waarin we aandacht hebben voor verschillende activiteiten zoals de sessies "Weet wat je eet", bewegen via tai chi, de gezondheidswandelingen, de fit-in-je-hoofd-academie en het mee promoten van de campagne rond valpreventie van de Vlaamse overheid.

Ouder worden gaat gepaard met een verminderde zelfredzaamheid. Volgens de cijfers heeft ongeveer 9,5 % van alle 65-plussers een ernstig verminderde zelfredzaamheid. De vraag naar specifieke ouderenzorg stijgt dus enorm en stelt onze samenleving voor grote uitdagingen. Er is een toenemende vraag naar intramurale zorg (serviceflats en rusthuizen). Limburg is bezig zijn achterstand tegenover de rest van Vlaanderen weg te werken. De meeste mensen willen echter zo lang mogelijk in hun eigen omgeving blijven. Het aantal zwaar zorgbehoevenden die thuisverpleging krijgen is in Limburg veel groter dan in de rest van Vlaanderen. In Limburg verblijven meer zorgbehoevende ouderen thuis. Wat impliceert dat er in Limburg ook meer mantelzorgers zijn die thuisblijven mogelijk maken. Deze extramurale zorg (mantelzorg, medische thuishulp, poetsdienst, maaltijdbedeling, mogelijkheden voor dagzorg en kortverblijf...) stimuleren is een aandachtspunt in ons beleid.

2.3. Handicap

Diverse cijferbronnen onderschatten het reële aantal personen met een handicap. Een erg kwetsbare groep zijn zij die ook een inkomensvervangende tegemoetkoming krijgen. Dit waren er in 2008 maar liefst 6 142 in Limburg (74,7 % van de Limburgers met een integratietegemoetkoming, meer dan de Vlaamse 71,8 %). In 2008 verbleven 6 422 Limburgers met een integratietegemoetkoming niet in een instelling. Deze thuiswonende personen met een handicap zijn voor hulp en zorg aangewezen op hun naaste omgeving. Sommigen krijgen ambulante hulp, anderen wachten op een plaats in een instelling.

In het beleid voor personen met een handicap beleid leggen we een dubbel accent op "versterken":

- het versterken van de positie van personen met een handicap door participatie en inspraak via organisaties en adviesraden
- het versterken van positieve beeldvorming van personen met een handicap door te informeren en te sensibiliseren.

Samen met Limburg.net en andere partners wordt in Bokrijk gewerkt aan de inplanting van een ecologisch inleeftuintje, onderhouden door personen met een handicap. In deze inleeftuin kunnen scholen en groepen ondervinden hoe het is om in een rolstoel of geblijnddoekt te tuinieren.

In 2011 wordt de eerste editie van de "CAPPIESS" Limburg georganiseerd. "CAP" staat zowel voor "handiCAP" als "CAPabilities". Het is een talentenjacht waar kinderen kunnen tonen tot welke fantastische dingen zij in staat zijn ondanks hun beperking. Het is een sensibiliseringsactie om aan te tonen dat een handicap niet noodzakelijk in de weg moet staan van talent of succes. De winnaar van de CAPPIES wordt een jaar lang ambassadeur voor kinderen met een handicap in Limburg.

Om de mobiliteit van personen met een ernstige motorische handicap te verbeteren, zal de Dienst Handicap, in samenwerking met de provinciale Mobiliteitscel en de Limburgse Gehandicaptenadviesraad, een studiedag organiseren met concrete beleidsvoorstellen. De brochure die in 2010 werd opgemaakt wordt dan verspreid.

Externe samenwerking is eveneens erg belangrijk. De Vlaamse overheid legt steeds meer het accent op de responsabilisering van de regio's. Het Regionaal Overlegnetwerk Gehandicaptenzorg (ROG) zal werk maken van een meerjarenplan voor de uitbouw van de toekomstige zorg in Limburg. Daarnaast zal het proces inzake zorgbemiddeling wijzigen: het ROG zal via een regionale prioriteitencommissie moeten instaan voor de selectie van de meest prioritaire dossiers en het adviseren van afwijklingsverslagen.

Het Coördinatiepunt Handicap zal instaan voor de inhoudelijke en de administratieve ondersteuning van de werking van het ROG. Voor de meerjarenplanning en de zorgplanning werkt het Coördinatiepunt Handicap zeer nauw samen met het Steunpunt Sociale Planning.

2.4. Toegankelijkheid

Toegankelijkheid is belangrijk voor iedereen, niet enkel voor rolstoelgebruikers. Maar zo wordt het nog vaak gezien. Sensibiliseren over toegankelijkheid blijft dus nodig.

Het Provinciaal Steunpunt Toegankelijkheid (PST) zet in op drie thema's:

- fysieke toegankelijkheid: het informeren over de nieuwe verordening toegankelijkheid, de adviesverlening bij investeringsubsidies, het beantwoorden van infovragen
- mentale toegankelijkheid: het Anysurferproject loopt verder in het volgende werkjaar en zal worden aangevuld met vorming rond verstaanbaar taalgebruik voor websites en schriftelijke communicatiemiddelen. Er komt ook een vorming over toegankelijk onthaal

- toegankelijkheid van de vrije tijd: het is belangrijk dat deze doelgroep zichtbaar wordt voor organisatoren, overheden en de brede bevolking.

Toegankelijkheid is een thema dat met vele beleidsaspecten te maken heeft. Daarom wil het PST ook met zoveel mogelijk andere diensten samenwerken om toegankelijkheid op verschillende vlakken te verbeteren.

2.5. Armoedebestrijding

Inkomensstatistieken geven een weinig conjunctuurgevoelig zicht op de sociaal-economische context. In het inkomensjaar 2006 hebben de Limburgers per inwoner (13 857 EUR) nog steeds een lager inkomen dan Vlamingen (15 032 EUR), ook al steeg dat gemiddeld inkomen. Limburg telt bovendien meer huishoudens met een laag inkomen. Zicht krijgen op het aantal bestaansonzekeren is niet makkelijk. Het aandeel sociale bijstandsuitkeringen bedraagt in Limburg 2,3 % van alle meerderjarigen (2008). Deze uitkeringen vullen het inkomen aan tot de wettelijke armoedegrens, die echter ver onder de Europese armoedenorm (60 % van het mediaaninkomen) ligt. Het aantal rechtgebenden op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering ligt op 8,2 % van de Limburgse meerderjarigen (7,9 % in Vlaanderen). We tellen ongeveer één op twaalf armen in Limburg. Andere risicogroepen op de rand van de bestaans-onzekerheid zijn: ambtshalve geschrapten, asielzoekers, sociaal tewerkgestelden, ...

Ook in 2011 blijft de provincie Limburg sterk inzetten op het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting in de provincie.

De cijfers leren ons dat het aantal armen in onze samenleving blijft stijgen. Minstens 104 600 Limburgers (13 %) hebben een inkomen dat niet volstaat om een normaal leven te leiden. Hun inkomen ligt onder de Europese armoedegrens. Minstens 15 000 Limburgers (1 %) moeten rondkomen met een inkomen dat te weinig is om te overleven.

Mensen in armoede hebben aantoonbaar te weinig financiële middelen om de taken op te nemen die de samenleving van hen verwacht. Naast het financiële probleem waarmee mensen in armoede te maken hebben, zijn er ook de sociaal-psychologische letsels van een leven in armoede. Wie langdurig wordt uitgesloten draagt daarvan ook sociale, psychologische en emotionele gevolgen. De band met de samenleving moet echter bewaard worden. We willen dat in 2011 opnemen via drie thema's.

- De dialoog tussen mensen in armoede en de maatschappelijke voorzieningen en het beleid is essentieel. Reële oplossingen kunnen alleen voortkomen uit een respectvol-

le uitwisseling van betekenissen. De verenigingen die zich aansloten bij het Trefpunt Armoede kozen "Leer luisteren" als thema van de 12de Werelddag van Verzet tegen de armoede op 17 oktober 2011. We financieren dat Trefpunt in 2011 om de stem van arme mensen meer kracht te geven.

- Het reglement voor het subsidiekrediet kansenbeleid dat sinds 2000 van kracht is, verandert in een subsidiekrediet armoede. Het subsidiekrediet armoede stimuleert organisaties, voorzieningen en lokale besturen om meer dialooggestuurd, versterkend en verbindend te werken met mensen in armoede. Het reglement vraagt ook om (intersectoraal) samen te werken. Nieuw is ook dat het reglement middelen voorziet voor het opstarten van krachtgericht groepswerk.
- We starten in 2011 met een driejarig project om de levenskwaliteit van gezinnen in armoede te verhogen. Als we begaan zijn met de toekomst van de kinderen, moeten we hun ouders koesteren. Als moeilijke omstandigheden hun krachten te boven gaan, moet de samenleving hen ondersteunen. We kunnen hiervoor beroep doen op middelen van Limburg Sterk Merk (LSM). We zetten in op een betere samenwerking tussen organisaties en optimaliseren wat reeds bestaat.

Het nieuwe project werkt op drie niveaus:

- afstemming van de hulpverlening: er is wel voldoende hulpverlening maar die is soms te versnipperd, blijft te verbaal of houdt te weinig rekening met de mogelijkheden van het gezin
- praktische ondersteuning: gezinsverzorgers worden ingeschakeld om het gezin te leren het huishouden te regelen zoals ze het zelf willen
- sociale ondersteuning: het project motiveert en begeleidt vrijwilligers om als steun-gezin te fungeren vanuit een verbindend en versterkend kader.

Dit project zal de armoede niet uitbannen. Armoede is een hardnekkig en structureel fenomeen. Met dit project investeren we in die factoren die gezinnen in armoede beschermen en verkleinen we de risicofactoren die verbonden zijn met het opgroeien in armoede.

3. De onderlinge solidariteit versterken

3.1. Gelijke kansen / gender

Gender wordt vaak verengd tot gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Gender is echter veel meer en is heel concreet. In 2011 leggen we volgende klemtonen.

- Binnen de Limburgse VrouwenRaad (LVR) houdt een werkgroep arbeid zich specifiek bezig met het uitwerken van acties rond de combinatie van arbeid en gender. Via dit overleg houden we onze werking hiervoor alert.
- Uit contacten blijkt dat er vanwege transgenderpersonen vraag is naar een aangepast provinciaal beleid. Vandaar dat we vanuit de Dienst Gelijke Kansen acties ondernemen met aandacht voor de specifieke situatie van transgenders.
- Fé.research voerde in 2009 een grootschalig onderzoek bij 2000 Belgische vrouwen tussen 18 en 75 jaar oud. Het onderzoek brengt het web van de vrouw in beeld en gaat ook in op de waarden, meningen en opinies van vrouwen. We gaan aan de slag met de analyses en informatie. De Dienst Gelijke Kansen zal, samen met Fé, twee bijeenkomsten organiseren onder de titel "Het Vrouwenrapport toegepast". We richten ons op de communicatieambtenaren van lokale besturen, OCMW's en provincie en op organisaties uit het brede middenveld.
- Evanement 2011 vindt plaats op 12 en 13 maart te Genk onder het thema "Vrouw-en-Wereld". We brengen dat weekend diverse vrouwenthema's onder de aandacht.

Er is zowel nationaal als internationaal veel belangstelling voor het Limburgse model voor de aanpak van intrafamiliaal geweld (IFG). De aandacht spitst zich vooral toe op de integrale en geïntegreerde aanpak van de provinciale Denktank Intrafamiliaal Geweld, een samenwerking van politie, justitie en hulpverlening. Het project 'Samen ouders – de ouderrol in de preventie van intrafamiliaal geweld' won de 17e Belgische Prijs voor Veiligheid en Criminaliteitspreventie van de FOD Binnenlandse Zaken. In 2011 komt het

Europees project inzake IFG op kruissnelheid. Het is een trainingsprogramma dat de bestaande werking rond IFG stapsgewijs hervormt naar een inter- en multidisciplinaire aanpak. Een kwalitatief onderzoek licht onze aanpak door, evalueert goede praktijken en ontwikkelt een Europees draaiboek.

Dankzij sensibiliseringscampagnes zoals de Witte Lintjes komen relationele geweldproblemen, hun slachtoffers, plegers en (ex-)koppels vaker en sneller naar buiten. Dat maakt ook dat de aangiftecijfers verdubbeld zijn t.o.v. 10 jaar geleden. Het blijft nodig om de aanpak vanuit politie, justitie en hulpverlening efficiënter en effectiever te laten verlopen. In Limburg werken we met een draaiboek "Anticiperen op partnergeweld" om op een uniforme manier om te gaan met meldingen van partnergeweld. De provincie Limburg investeert nu ook in een innoverende groepstherapie voor plegers van partnergeweld.

Bemiddeling vormt een belangrijk onderdeel van het hele project.

3.2. Integratie

Het aantal niet-Belgen stijgt. Kwetsbare groepen zijn de Maghrebijnen, Turken en burgers van EU-ex-migratielanden. Hun aantal neemt af in de statistieken omdat velen intussen Belg werden. Ook mensen uit ex-Oostbloklanden en lage-inkomenslanden zijn een kwetsbare minderheid. Tot slot zijn ook de asielzoekers, erkende vluchtelingen en werkzoekenden van allochtone herkomst kwetsbare groepen.

De missie van het Provinciaal Integratiecentrum (PRIC) is samen te vatten in één zin: Wij zijn allemaal Limburgers! Bewoners van deze provincie voelen zich deel van dezelfde samenleving: etnische, levensbeschouwelijke en culturele verschillen vormen geen barrière, men is met elkaar verbonden door een gemeenschappelijke Limburgse identiteit. Dit betekent dat doorheen de hele Directie Mens er een horizontale werking moet zijn om de niet-Belgen in te burgeren niet alleen via het onthaalbureau dat ondertussen verzelfstandigd is, maar ook via het beleid rond armoede, onderwijskansen, gezondheidspreventie, opvoedingsondersteuning en jeugdwelzijn. Tegen 2020 wil het centrum de wij-zij-stellingen overbruggen en ombuigen naar een Limburgs wij-gevoel.

Om dit te realiseren zullen we meer gezamenlijk moeten inzetten op de integratie en de interculturalisatie willen we slagen in ons opzet om de welvaart en het welzijn voor elke Limburger na te streven.

"Allemaal Limburgers" gaat over meer dan een slogan. Het centrum wil haar missie in 2011 wetenschappelijk onderbouwen met onderzoek over de contacten tussen allochtonen en autochtonen, taalbeheersing en taalgebruik, identiteit en wederzijdse

beeldvorming. We willen tendensen in beeld brengen en zicht krijgen op de verbindende krachten in de samenleving en hoe die gemobiliseerd kunnen worden. Aansluitend volgt een symposium over sociale cohesie en samenleven in diversiteit.

Daarnaast staat "Allemaal Limburgers" voor een inclusieve aanpak zonder verkokering, samen met andere doelgroepen en andere partners.

- Het thema van de tentoonstelling "Schoon Volk" is uiterlijk: de betekenissen die de mensen eraan geven en hoe het mee het leven bepaalt. Alle aspecten komen aan bod: schoonheidsidealen, pesten en discriminatie, kleding, subculturen, kijken naar anderen, kansen op de arbeidsmarkt... "Schoon volk" leent zich bijzonder goed om horizontaal te werken met andere provinciale diensten en er worden randactiviteiten aan gekoppeld, lezingen en debatten, de nacht van de stereotypen.
- Het project "Een job in uniform, ook voor jou?" wil allochtonen, vrouwen, kortgeschoolden en holebi's warm maken voor een carrière bij de politie, brandweer, het leger of als cipier. Het PRIC werkt hiervoor samen met partners zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VDAB, het volwassenen-onderwijs, de projectontwikkelaars diversiteit en de Dienst Gelijke Kansen.
- Al jarenlang is het promoteam hoger onderwijs een succesnummer van het PRIC. Deze formule willen we nu kopiëren naar twee andere thema's en doelgroepen. Zo willen we ambassadeurs die werken in de social profit laten getuigen over hun keuze, opleiding en job om twijfels en vragen bij allochtone jongeren en hun ouders weg te werken en hen enthousiast te maken.

Maar "Allemaal Limburgers" staat ook voor een PRIC dat in Limburg gangmaker en expert is op vlak van sociale cohesie en samenleven in diversiteit.

- Het project VriendENtaal geeft sinds dit jaar taalleerders de kans om hun Nederlands te oefenen in gespreksgroepen met Vlaamse vrijwilligers. In 2011 wordt het aantal groepen gevoelig uitgebreid. Het PRIC sensibiliseert rond het belang van het Nederlands als gemeenschappelijke taal en werkt een campagne uit met tips over hoe men in dagdagelijkse gesprekken anderstaligen die Nederlands leren verder kan helpen met onze taal. Het project wordt ook uitgebreid naar andere gemeenten en afgeleiden naar vrijwilligerorganisaties.
- Begin 2010 werd een nieuwe invulling gegeven aan de projectsubsidies van het PRIC. De nadruk ligt op langdurige en intense samenwerking aan een gemeenschappelijk doel. Wetenschappelijk onderzoek heeft immers aangetoond dat deze aanpak het beste is voor overbruggende contacten. Projectindieners kunnen rekenen op de begeleiding en ondersteuning door het PRIC. Voor 2011 is de subsidiepot verdubbeld.

3.3. Ontwikkelingssamenwerking

Solidariteit versterken betekent dat Limburg de verantwoordelijkheid blijft opnemen voor een fundamentele democratische waarde als mondiale rechtvaardigheid.

We zitten nu in het vierde jaar van het groeipad naar de 0,7 %. Door elk jaar 0,7 % van de provinciale begroting te voorzien voor ontwikkelingssamenwerking, werken we mee aan de herverdeling van de rijkdom. We houden ons aan de eerder gemaakte afspraken en zoeken verder naar een goede en evenwichtige inhoudelijke invulling ervan.

De 4de pijler is een verzamelnaam voor informele, spontane initiatieven in de internationale samenwerking met een zeer concreet doel. We gaan verder op het elan van 2010. Samen met het Vlaams 4de pijler Steunpunt organiseren we een vormings-traject.

We leggen in 2011 nog meer nadruk op educatie maar blijven complementair werken. Het zomerprogramma van het Wereldplein is een goed en laagdrempelig voorbeeld. Op zondag 28 augustus 2011 zal de 10de editie van het Wereldfeest plaatsvinden. Het concept "Laat je strikken door de wereld" zal het sociaal landschap in Limburg veroveren. In samenwerking met 11.11.11 wordt een waaier van mondiale activiteiten aangeboden.

Ook het Wereldfilmforum loopt verder. Naast Hasselt, Neerpelt en Maaseik zijn er nu ook in Beringen vertoningen. We proberen voor deze educatieve films een zo groot mogelijk doelpubliek te bereiken.

Het project "Kleur Bekennen" is ons educatief aanbod voor scholen dat wereldburgerschap en kwaliteitsvolle mondiale vorming promoot, stimuleert en ondersteunt. Het is essentieel dat dit verhaal begint vanaf de kleuterschool. Ook de werking van het documentatiecentrum zullen we optimaliseren onder de noemer "Kleur Bekennen-Kids".

De huidige manier van subsidiëring van projecten in het Zuiden heeft een meerwaarde die we willen behouden. We werken complementair met Europese, federale, Vlaamse of gemeentelijke subsidiekanalen, ondersteunen vele kleinere en middelgrotere projecten en ook groepen van mensen die zich in Limburg vrijwillig voor deze projecten inzetten. We voorzien ook 10 % voor noodhulp aan landen zoals Haïti, Pakistan... Het is onze morele plicht om te helpen waar we kunnen.

De werking van het "servicepunt Fair Trade" voor Limburgse gemeenten en organisaties stellen we verder op punt. Een website geeft adviezen over eerlijke handel en biedt ondersteuning op maat om fairtrade mogelijk te maken. Er is een goed uitgebalanceerd aanbod in samenwerking met ondermeer Oxfam Wereldwinkels, Fair Trade Original, lokale initiatieven, de lokale middenstand. Fair Trade is ook een belangrijke hoeksteen in het eigen beleid. We willen de principes van maatschappelijk verantwoord

ondernemen in het provinciaal beleid verankeren. In 2011 willen we klaar zijn om de titel van "Fair Trade Provincie" te vieren.

3.4. Vrijwilligerswerk

Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde. Zonder vrijwilligers zouden vele activiteiten en initiatieven in onze samenleving niet mogelijk zijn. Vrijwilligers zijn er van alle leeftijden en ze worden ingeschakeld in tal van domeinen en voor heel verscheiden taken. Een onmisbare solidariteit.

In het Europees Jaar van de Vrijwilliger in 2011 plaatsen we de vrijwilligers en het vrijwilligerswerk in de schijnwerpers. De provinciale diensten bundelen hun krachten om de informatie over het Europees Jaar te communiceren naar hun sectoren. We inventariseren alle activiteiten om goede praktijkvoorbeelden te kunnen uitwisselen. We willen de positie van de vrijwilligersorganisaties versterken en de kwaliteit van het vrijwilligerswerk verbeteren door het aanbieden van vorming. We plannen ook nog een groot bewustmakingsinitiatief.

Ondersteuning bieden bij het werven van vrijwilligers blijft belangrijk. We werken verder op het spoor van de resultaten van het lokaal behoefteonderzoek bij senioren. We zullen het potentieel aan kandidaat seniorvrijwilligers aanspreken en motiveren. Ook het koppelen van de juiste organisatie aan de juiste kandidaat-vrijwilliger is essentieel. De vrijwilligersvacaturedatabank optimaliseren is daarom een permanente opdracht.

Elk jaar organiseren we de Dag van de Vrijwilliger in de Zorg. Het tonen van waardering blijkt een belangrijke motiverende factor. Promotieacties beklemtonen het maatschappelijk belang van het vrijwilligerswerk. Ook in 2011 kunnen kleinere, tijdelijke organisaties en éénmalige initiatieven weer gebruik maken van de gratis verzekering voor vrijwilligers.

Slotwoord

Uit onderzoek blijkt dat Vlamingen die gelukkig zijn, een groter welzijn kennen, waardoor hun welbevinden alleen maar groeit.

Laat ons in Limburg evolueren tot de gelukkigste mensen onder de Vlamingen. We hebben de dynamiek en de kracht, we hebben de passie en het enthousiasme, we hebben de wil om samen met alle Limburgers het potentieel om de levenskwaliteit te verbeteren, een zorgzame samenleving uit te bouwen en de solidariteit onder de Limburgers te versterken.

Hasselt, november 2010